

Meertaligheid op de werkvloer: wat, how, pourquoi?

—
Laurence Mettewie - Universit  de Namur (NaLTT Institute)

Samen leren en groeien

—
6 oktober 2023

Duurzaam investeren in meertaligheid

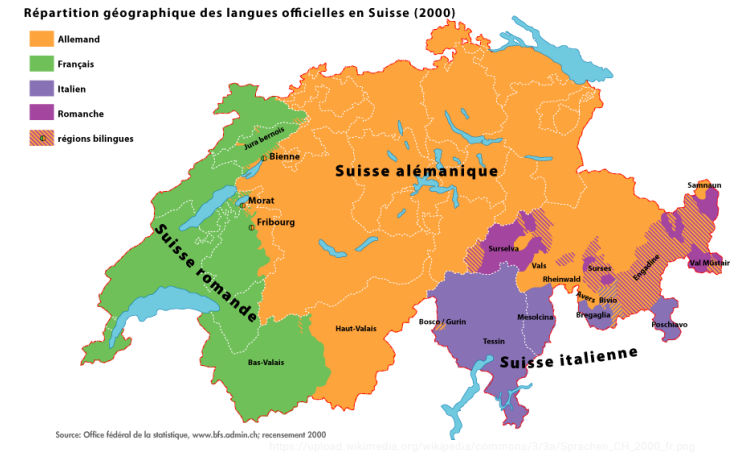
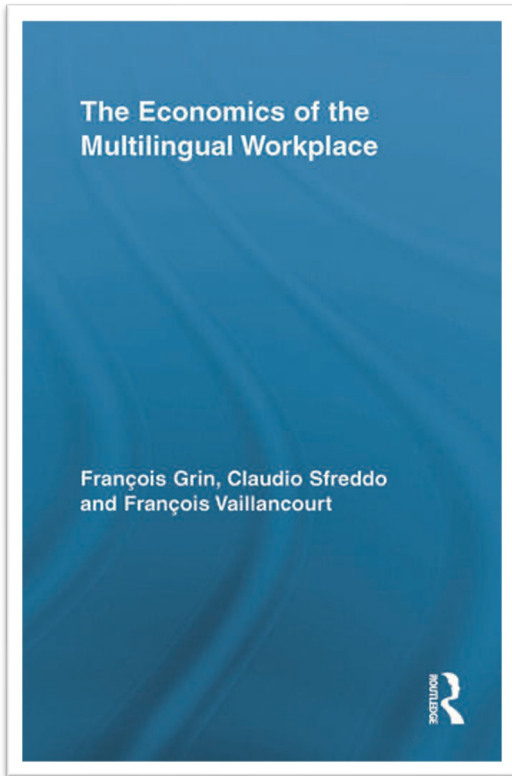
01 Meerwaarde ?

02 Concrete gegevens

03 Tips & tricks

Meerwaarde van talen?

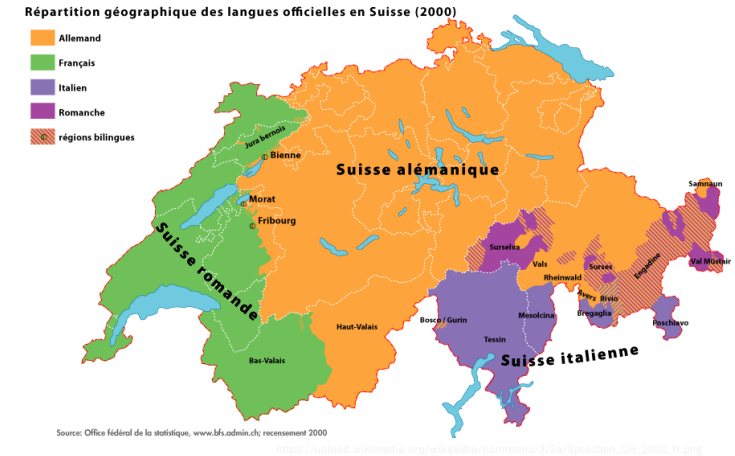
Voorbeeld uit Zwitserland

cf. Grin 2017, Grin, Sfreddo & Vaillantcourt 2013, Gazzola & Mazzacani 2019

Meerwaarde van talen?

Voorbeeld uit Zwitserland: meerdere talen beheersen = **rendabel**

+14%

nationale talen

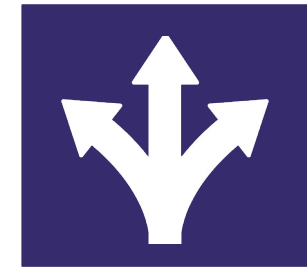
+10% à 18%

Engels

bescherming
tegen ontslag

2x minder risico
op jobverlies, ook als
meerkost

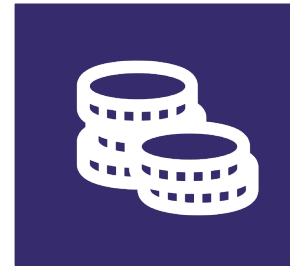
± 10% BBP

productiefactor op
nationaal niveau

Meerwaarde van talen?

N = 357 in 2006
N = 51 in 2020 *

Voorbeeld Brusselse ondernemingen: als gebrek aan meertalige competenties, dan ...

gevoelig onderwerp
kosten verspreid &
moeilijk in te schatten

40%

contracten gemist

risico
risico
risico

als FR of NL ontbreekt
als meertaligheid ontbreekt
als KMO
(zelfde noden, maar
minder personeel en middelen)

prijkaartje \$ €

????

organisatie en beheer personeel

tijdverlies, mindere kwaliteit,
productiviteit, opportuniteiten

kosten materiaal,
externe diensten, premies

talenopleidingen

In België ...?

>> moderne talenkennis ???

In België ...?

»» classement Education First (taaltesten)

»» English: 6e plaats - wereld

»» VL 5e > Bxl 12e > Wall 30e *

* <https://www.ef.be/nl/blog/language/engelse-vaardigheid-de-verschillen-tussen-franstalig-en-nederlandstalig-belgie-worden-groter/> (2019)

CLASSEMENT DES PAYS PAR LA MAÎTRISE DE L'ANGLAIS (EF EPI SCORE) DANS LE MONDE

FILTRE LES RÉSULTATS PAR CONTINENT

Classement	Continent	Pays	Année la plus récente	EF English Proficiency Index (EF EPI)	Variation avec année précédente
1	Europe	Pays-Bas	2022	661 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 589.55
2	Asie	Singapour	2022	642 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 575.97
3	Europe	Autriche	2022	628 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 565.82
4	Europe	Norvège	2022	627 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 559.23
5	Europe	Danemark	2022	625 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 555.07
6	Europe	Belgique	2022	620 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 558.42
7	Europe	Suède	2022	618 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 547.6
8	Europe	Finlande	2022	615 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 549.17
9	Europe	Portugal	2022	614 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 555.24
10	Europe	Allemagne	2022	613 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 550.65
11	Europe	Croatie	2022	612 Très bonne maîtrise de l'anglais	
12	Afrique	Afrique du Sud	2022	609 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 545.63
13	Europe	Pologne	2022	600 Très bonne maîtrise de l'anglais	↑ 537.93
14	Europe	Grèce	2022	598 Bonne maîtrise de l'anglais	↑ 540.86
15	Europe	Slovaquie	2022	597 Bonne maîtrise de l'anglais	↑ 539.37
16	Europe	Luxembourg	2022	596 Bonne maîtrise de l'anglais	↑ 531.43
17	Europe	Roumanie	2022	595 Bonne maîtrise de l'anglais	↑ 535.87
18	Europe	Hongrie	2022	590 Bonne maîtrise de l'anglais	↑ 531.39
19	Europe	Lituanie	2022	589 Bonne maîtrise de l'anglais	↑ 531.92
20	Afrique	Kenya	2022	582 Bonne maîtrise de l'anglais	

https://planificateur.a-contresens.net/classement_par_pays/EFepi.html (2022)

In België ...?

Languages in Belgium
Taalkennis in België · Connaissances linguistiques en Belgique · Sprachkenntnisse in Belgien Official languages in Belgium : Dutch, French, German Sub-titling of films & TV: Yes & No

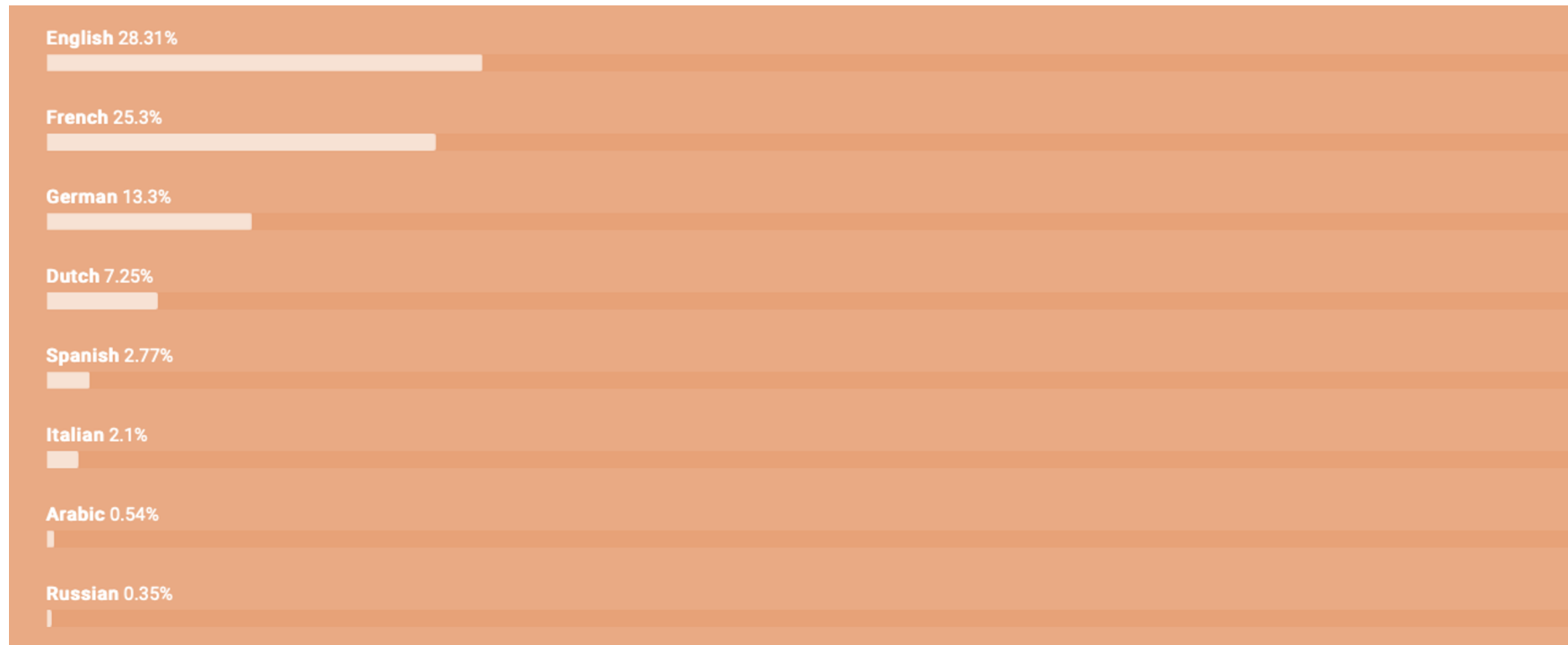
An interactive visualisation of language knowledge in Europe, based on the latest Europe-wide survey of languages in Europe by the European Commission. Click any language to explore how widely it is spoken in each country or click a country to explore which languages are most spoken within in.

Home About

All Ages 15 - 34 35 - 54 55+ All Speakers Mother Tongue Foreign

Percentage of people in Belgium who speak the languages below as a foreign language.

» Eurobarometer (zelfrapportering)

<http://languageknowledge.eu/countries/belgium> (data 2012)

In België ...?

>> STIMULANS talen leren

European Commission

EUROBAROMETER

Europeans and their languages

EU27

Number of interviews: 26.751

Fieldwork: 25/02-11/03/2012

BE

Number of interviews: 1.051

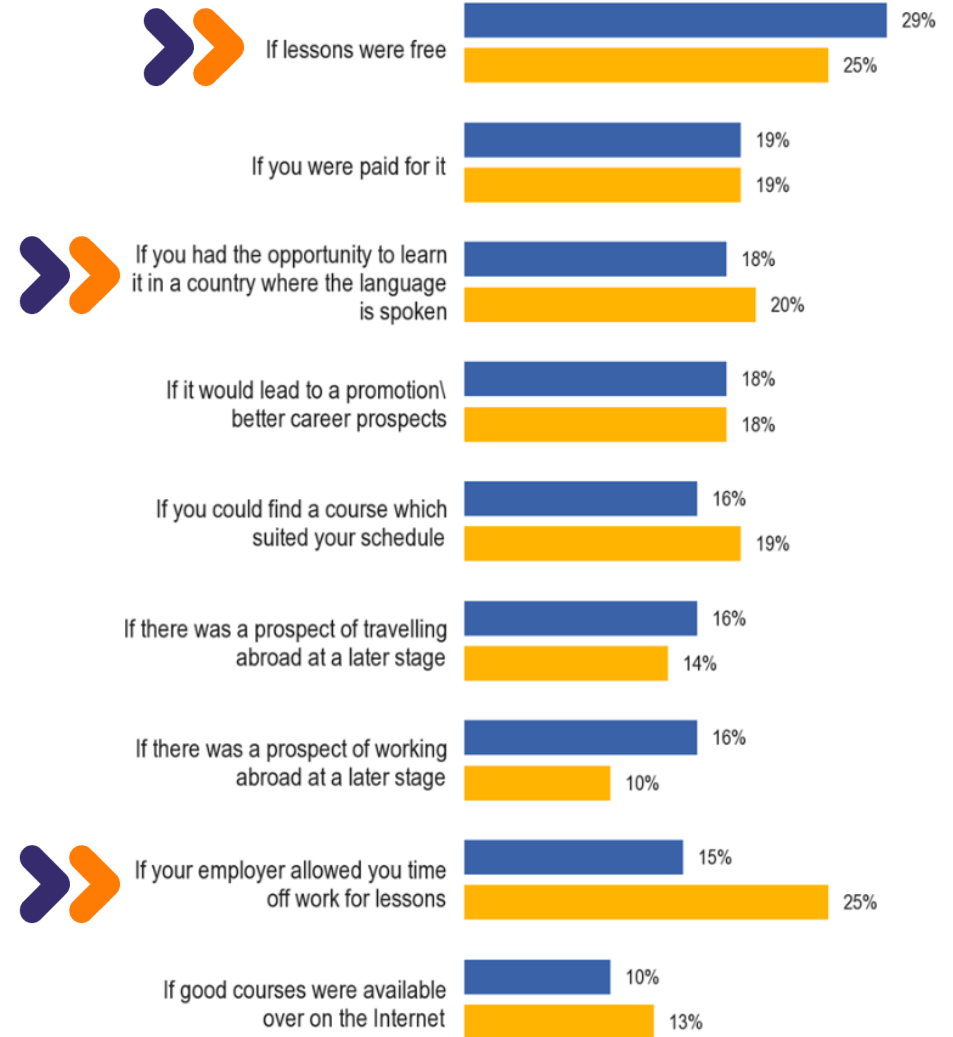
Fieldwork: 25/02-11/03/2012

Methodology: face-to-face

Facilitators and Barriers to learning

<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/1049> (data 2012)

QE6. Which of the following, if any, would make you significantly more likely to learn a language, or improve your skills in it?

In België ...?

>> AFREMMER talen leren

European Commission

EUROBAROMETER

Europeans and their languages

EU27

Number of interviews: 26.751

Fieldwork: 25/02-11/03/2012

BE

Number of interviews: 1.051

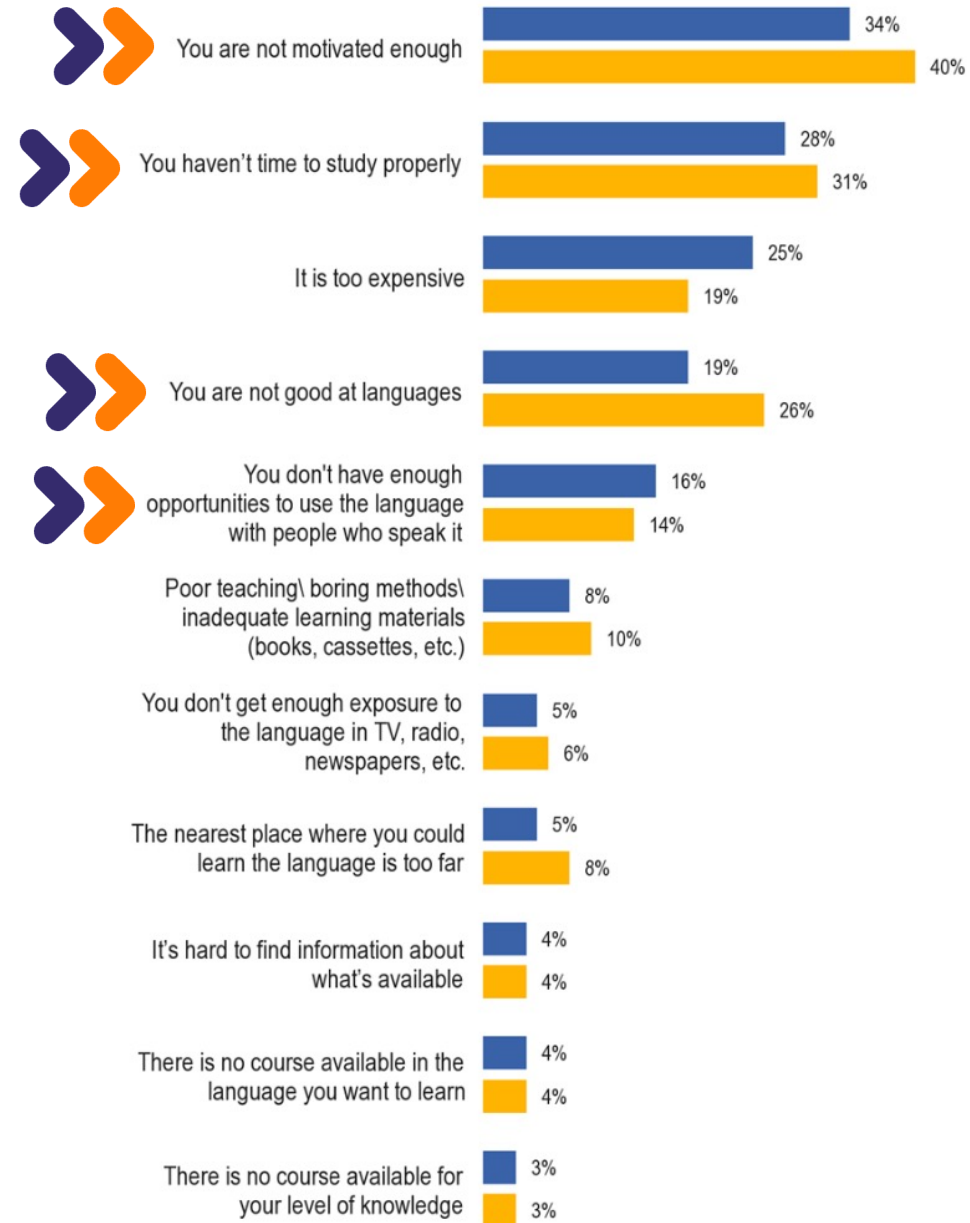
Fieldwork: 25/02-11/03/2012

Methodology: face-to-face

Facilitators and Barriers to learning

<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/1049> (data 2012)

CEVORA >>

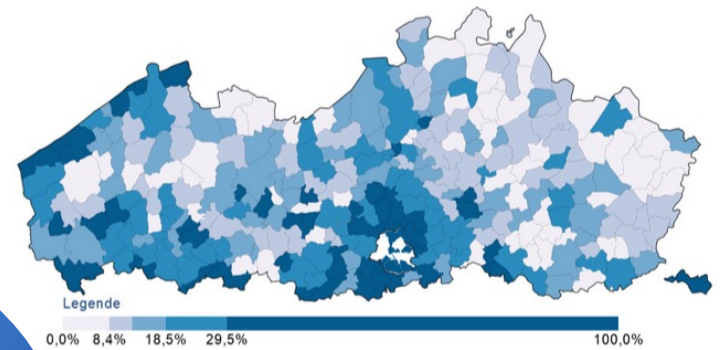
Focus Vlaanderen : moderne talen

>> gevraagd in **18% ENG** - **21% FR** - **1,5% D** *

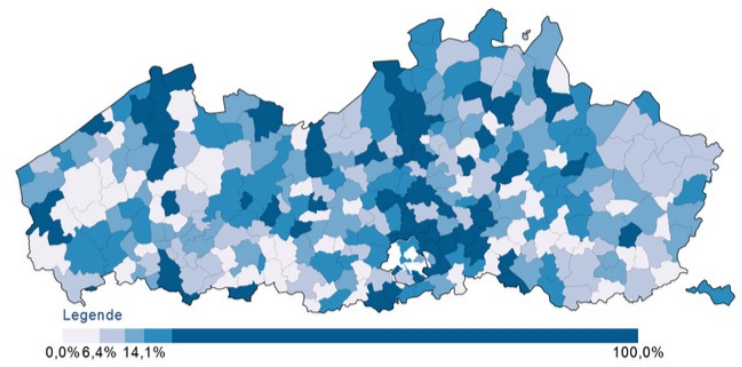
van **totaal** aantal jobaanbiedingen

Figuur 3: Taalvereiste Frans per gemeente (2018)

Figuur 4: Taalvereiste Engels per gemeente (2018)

* <https://www.vdab.be/trends/ontcijfert>

www.portofantwerpenbruges.com

Focus Wallonië : moderne talen

- gevraagd bij **19%** jobaanbiedingen
(± 31.000)*
  - **63%** NL - **51%** ENG - **20%** NL+ENG - **11%** D
  - 35% hoger dipl. > 10% hoger sec. > 5% lager sec.
  - toerisme, transport, Horeca, verkoop, technische, industriële of ICT-beroepen **
  - taalniveau duidelijk stellen***
- ! **schrijven/spreken** gevraagd, maar op de werkvloer...

lezen & spreken***

* https://www.leforem.be/content/dam/leforem/fr/documents/201701_Focus_Faut_il_etre_bilingue_pour_travailler.pdf

** https://www.leforem.be/content/dam/leforem/fr/documents/20210712_Analyse_Liste-2021_fonctions-critiques.pdf

*** Degraeve, P., & Hiligsmann, Ph. (2021) <https://verslagenenmededelingen.be/index.php/VM/article/view/218>

Focus BXL : langues modernes en entreprises

N = 2050 < 447 Bxl*

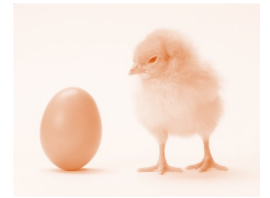

>> analyses websites van « Trends Gazellen 2020 »

>> 41 talen aanwezig

>> bedrijf met groei,
 meertaligere website, Engels, uitgebreider

>> wat met noden van KMO's ???

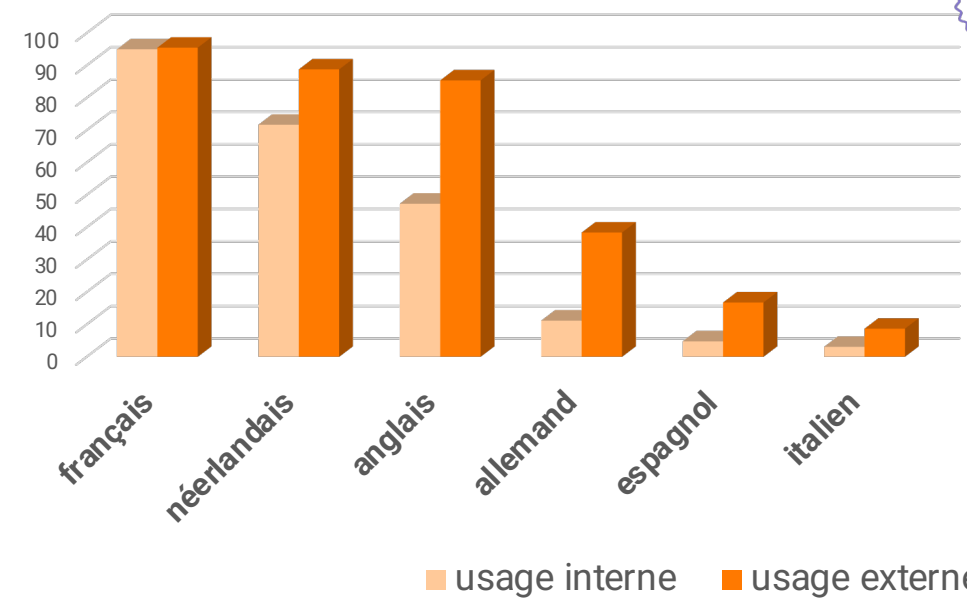
* Saeys, Mathis (2021) <https://www.briobrussel.be/node/17325?language=fr>

retrieved: <https://www.almanac.com/>

Focus BXL : moderne talen in bedrijven

N = 357 in 2006
N = 51 in 2020*

>> **meertaligheid = norm** externe & interne communicatie

extern gebruik :
FR-NL-ENG > FR-NL-ENG-D > FR-NL-ENG + X + Y > FR-NL

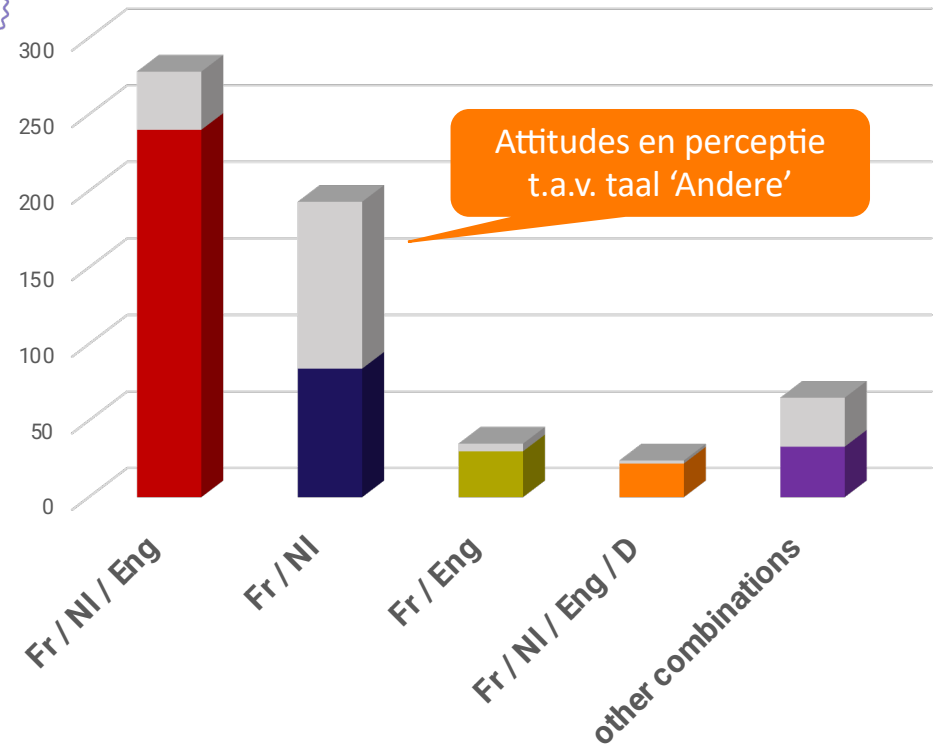
* Mettwie & Van Mensel (2009) & Wille (2021)

Focus BXL : moderne talen in bedrijven

N = 357 in 2006
N = 51 in 2020*

>> **aanwerving:** mismatch verwachtingen werkgevers vs. talencompetenties kandidaten

bisa perspective.brussels
brussels instituut voor statistiek en analyse

Federaal Planbureau
Economische analyses en vooruitzichten

FOCUS NR. 52 - AUGUSTUS 2022

FOCUS NR. 52
Kennis van het Nederlands:
een bepalende factor voor de toegang tot werk voor Brusselaars?
ANTOINE DEWATRIPONT (BISA-FPB)

* Mettwie & Van Mensel (2009) & Wille (2021)
** https://www.actiris.brussels/media/cmvlkqx/exigences-et-connaissances-linguistiques_-_octobre-2017-h-C0B7B599.pdf (publ. 2020)
*** https://bisa.brussels/sites/default/files/publication/documents/Focus-52_NL_Final.pdf (publ. 2022)

1. Meertaligheid = **NORM**
2. *English only* GEEN optie - wel **en/en** (niet of/of)
3. Meertaligheid = **RENDABEL** als investering, **groeifactor** voor **bedrijf - mensen - regio**
4. Noden **groot**, talencompetenties **beperkt**

STIMULANS...

Kortom,
talen in bedrijven

Tips & Tricks

One size doesn't fit all

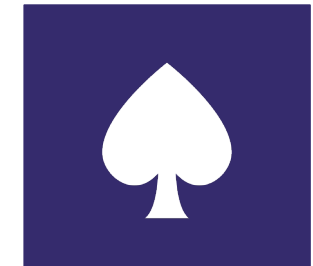
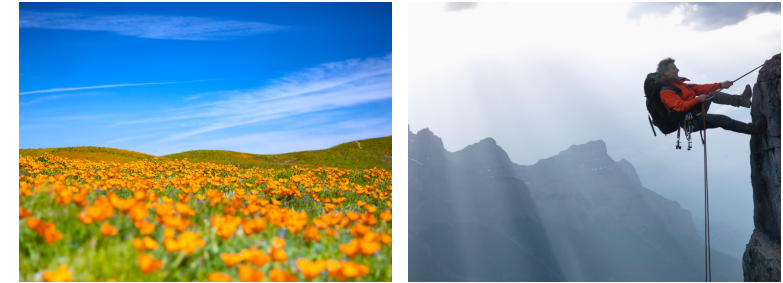
---

perfecte
talenkennis?

One size doesn't fit all

Gepersonaliseerde aanpak voor opleidingstraject

Aangepast aan profiel

bestaand taalbagage

leerstijl

beschikbare of toegestane tijd

... ????

Concrete noden

wat – waarom

samen bepalen

kort / langere termijn

????

Realistische doelen

welke competenties

bereikbaar

wanneer – hoe – middelen

????

Troef

talenopleiding beschouwen als
bevorderingsfactor

(>< tekort aanpakken)

Hands on all day long

---

*Motiveren om onder de knie krijgen
dankzij
relevantie – doorzetting*

CEVORA >>

OPLEIDINGEN **praktijk** georiënteerd

'hands on' – concreet

authentiek materiaal – afgestemd op werkvloer

moduleerbaar

(leeromgeving, niveau, noden, omstandigheden)

GEBRUIK doorzetten

in alledaags werk

zodra het kan

It takes 2 to tango

---

*Teams (taalgemengd)
open en positief*

DURVEN & ONDERSTEUNEN

risico's durven nemen bij spreken, schrijven, fouten maken, lachen ...

tijdens en naast de lessen

→ eigen taalontwikkeling in handen nemen

FEEDBACK geven/krijgen nuttig en stimulerend

tijdens opleiding, vooral op werkvloer

→ rollen weggelegd voor alle collega's

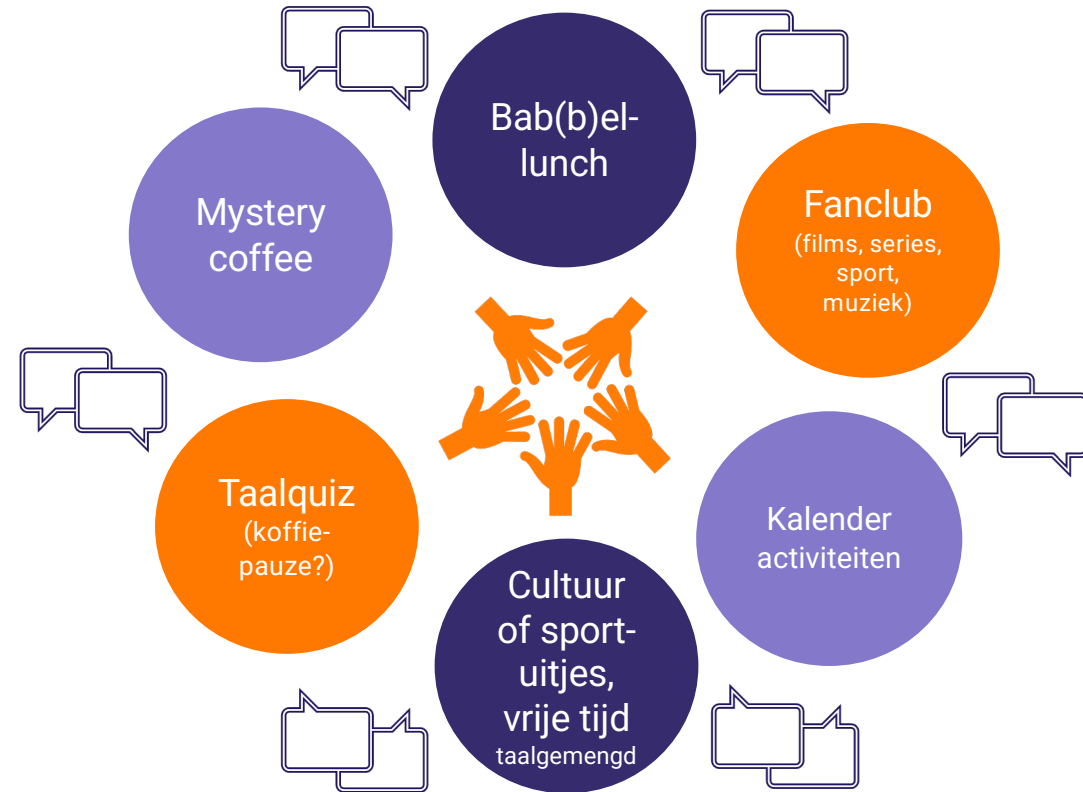
POSITIEVE leeromgeving stimuleren binnen het bedrijf

inzet en afgelegde weg erkennen en valoriseren

→ bedrijfscultuur

Taste it all !

- »» Talen **leren** MEER dan opleidingen en werk
  - »» leerproces **optimaliseren**
  - »» talen **ontdekken** in bredere context
  - »» culturele aspecten leren **appreciëren** (inclusief minder serieuze)
  - »» positieve attitudes **stimuleren**
- »» Talen **BELEVEN** via korte en terugkerende activiteiten
  - »» zonder professionele uitkomsten
  - »» zonder onnodige stress
  - »» vanuit interesses van collega's

- »» ...
- »» bedrijven kunnen initiatieven delen

One shot doesn't fix all

>> Tijd: op langere termijn werken

- >> stap voor stap activeren
- >> blijven stimuleren

>> Diverse & complementaire middelen

- >> opleidingen (ook micro learning)
- >> activatie op de werkvloer zelf
- >> ontspanning in de doeltaal

Tips & Tricks

- >> One size doesn't fit all
- >> Hands on all day long
- >> It takes 2 to tango
- >> Taste it all
- >> One shot doesn't fix all

Enjoy !

Referenties (1)

- » Degrave, P., & Hiligsmann, Ph. (2021). De behoefte aan vreemde talen van jonge universitair opgeleiden op de werkvloer in Franstalig België. *Verslagen & Mededelingen van de KANTL*, 131(2), 97-126. <https://verslagenenmededelingen.be/index.php/VM/article/view/218>
- » Gazzola, M. & Mazzacani, D. (2019). Foreign language skills and employment status of European natives: evidence from Germany, Italy and Spain. *Empirica*. 46, 713-740. https://www.researchgate.net/publication/335966646_Foreign_language_skills_and_employment_status_of_European_natives_evidence_from_Germany_Italy_and_Spain
- » Grin, F. (2017). L'économie face aux langues. *Bulletin SAGW*, 1, 61-62. https://www.unige.ch/fti/elf/files/5314/8897/3450/Grin_-_Leconomie_face_aux_langue_dossier_plurilinguisme_ASSH.pdf
- » Grin, F., Sfreddo, C. & Vaillantcourt, F. (2013). *The Economics of the Workplace*. Routledge/Taylor&Francis. <https://www.routledge.com/The-Economics-of-the-Multilingual-Workplace/Grin-Sfreddo-Vaillantcourt/p/book/9780415851060>
- » Mettwie, L., Van Mensel, L., & Belang, D. (2006). *Entreprises bruxelloises et langues étrangères. Pratique et coût d'une main d'oeuvre ne maîtrisant pas les langues étrangères*. Bruxelles: TIBEM - Ministère de l'Economie et de l'Emploi de la Région de Bruxelles-Capitale. (<https://researchportal.unamur.be/fr/publications/businesses-in-brussels-and-foreign-languages-usage-and-costs-of-e>)
- » Mettwie, L. & L. Van Mensel (2008). Le bilinguisme coûte que coûte. In *Le français une langue pour l'entreprise*. Paris: Conseil supérieur et organismes de la langue française. (voir http://plurilinguisme.europe-avenir.com/images/Economique_et_social/le_francais_langue_entreprise.pdf ou <https://researchportal.unamur.be/fr/publications/bilingualism-at-any-cost>)
- » Mettwie, L. & Van Mensel, L. (2009). Multilingualism at all costs. Language use and language needs in business in Brussels. In Truchot, C. & U. Amon. *Sociolinguistica 23: Language choice in European companies*. Tübingen: Niemeyer/ W. de Gruyter, 131-149. (<https://researchportal.unamur.be/fr/publications/multilingualism-at-all-costs-language-use-and-language-needs-in-b>)
- » Saeys, M. (2021). *Meertaligheid in het bedrijfsleven: Een vergelijking in de Brusselse metropolitane regio*. BRIO-fiche <https://www.briobrusseel.be/node/17325?language=fr>
- » Van Mensel, L., & Mettwie, L. (2008). De economische (meer)waarde van meertaligheid. Vreemde talen in het Brusselse bedrijfsleven. In *n/f*, vol.8, 101-124. (<https://researchportal.unamur.be/fr/publications/the-economic-added-value-of-multilingualism-foreign-languages-and>)
- » Wille, X. (2021). *Een kwantitatieve studie naar meertaligheid in Brusselse bedrijven. Een replicatiestudie van de studie van Mettwie en Van Mensel (2006)*. MA-proef in Meertalige communicatie, o.l.v. Dr. Luk Van Mensel, KULeuven – campus Brussel (https://kuleuven.limo.libis.be/discovery/fulldisplay?docid=alma9992685783101488&context=L&vid=32KUL_KUL:KULeuven&lang=en&search_scope=All_Content&adaptor=Local%20Search%20Engine&tab=all_content_tab&query=any,contains,Wille%20%20%20Xenia&offset=0).

Referenties (2)

- » <http://languageknowledge.eu/countries/belgium>
- » https://www.actiris.brussels/media/cmvi1kqx/exigences-et-connaissances-linguistiques_-_octobre-2017-h-C0B7B599.pdf
- » https://bisa.brussels/sites/default/files/publication/documents/Focus-52_NL_Final.pdf
- » <https://www.ef.be/nl/blog/language/engelse-vaardigheid-de-verschillen-tussen-franstalig-en-nederlandstalig-belgie-worden-groter/>
- » https://www.leforem.be/content/dam/leforem/fr/documents/201701_Focus_Faut_il_etre_bilingue_pour_travailler.pdf
- » https://www.leforem.be/content/dam/leforem/fr/documents/20210712_Analyse_Liste-2021_fonctions-critiques.pdf
- » https://planificateur.a-contresens.net/classement_par_pays/EFepi.html
- » <https://www.vdab.be/trends/ontcijfert>

